

*A*hit veya *ahd* kısaca “söz vermek veya verdiği sözü tutmak” demektir. Dinî bir kavram olarak ise, “bir işi yerine getireceğine yahut yapılan anlaşmaya sâdik kalacağına dair söz verme veya bu hu-

şidir. Onun için toplumlar-
da söz veren ve bunu yerine
getirenler diğerlerinden fark-
lı kabul edilir. Bu erdemli in-
sanları anlatırken “sözünün
eridir veya adamıdır” gibi ifa-
deler kullanılır. Başkaları da
söz verir, fakat insanlık tec-

na girmiş, neleri yapıp neleri
yapmayacağına dair Rabbiy-
le ahitleşmiştir. Allah da on-
lardan ahde vefâlı olmalarını
istemiştir. “*Antlaşma yaptı-
ğınızda, Allah’a karşı verdiği-
niz sözü yerine getirin*”¹, “*Kim
ahdini bozarsa, ancak kendi*



MÜ'MİN

AHDİNE VEFÂLİ İNSANIN DİĞER ADI



susta verilen söz” demektir. Bir yükümlülüğü gönüllü olarak, söz vererek üzerine alma ve taahhüt etme de buradan gelmektedir. Bir şeye söz vermek, ahdetmek ve bir taahhüdün altına girmek, akıllı, bilinçli, hür ve sorumlu insanların

rübesi bize, herkesin sözüne güvenilmeyeceğini, hatta güvenilmemesi gerektiğini öğretmiştir. Ama söz verme, ahdetme ve taahhüt altına girmeye en fazla mü'min insana yakışır. Çünkü o her şeyden önce iman ederken bir taahhüt altı-

zararına bozmuş olur. *Kim de Allah ile olan ahdine vefâ gösterirse, Allah ona büyük bir mükâfat verecektir*², “*Bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki, ben de size vâ'dettiklerimi vereyim*”³ mealindeki ayetler bunu göstermektedir.

Bunun içindir ki, ahbine güvenilmeye en layık ve ahdi- ni yerine getirme hususunda asla ihmalkâr davranamayacak kimse mü'min olan ve bu sıfatı kendisinde içselleştirmiş olanlardır. Bunun tabii bir sonucu olarak Yüce Kitabımız ve

rı şöyledir: “*Onlar birbirlerine söz verdiklerinde ahitlerine vefâ gösterirler.*”⁴ Diğer bir âyette de “*Onlar emanetlerine ve ahitlerine riâyet ederler.*”⁵ Bunlar yanında ayrıca, “*Ey iman edenler! Akidlerin gereğini yerine getiriniz*”⁶ buyrula-

sında olursa olsun yerine getirmek zorundadırlar. Nitekim Kur’ân sadece mü'minlerle değil, başka din mensuplarıyla, hatta müşriklerle bile olsa verilen sözü yerine getirmemiz gerektiğini anlatır. Bir âyette şöyle buyurulmuştur: “*Ancak ey*



hayat rehberimiz olan Kur’ân, mü'minin temel özelliklerini ve kimliğini oluşturan unsurları sayarken ahde vefâ göstermeyi de bunlar arasında zikreder. Ahde vefâ mü'mini mü'min yapan temel ahlâkî erdemlerden biridir. İlgili âyetlerden bazıla-

rak ahde vefâ bizzat Yüce Allah tarafından emredilir.

Buna göre, Müslümanlar, İslâmî prensiplere aykırı olmayan ve kendi irade ve rızalarıyla verdikleri her sözü ve va'di, hangi konuda ve kimler ara-

mü'minler! Antlaşma yaptığınız ve bu antlaşmanın şartlarına tam olarak uyan ve aleyhinize işbirliği yapmayan müşrikler bu hükmün dışındadır. Bu sebeple antlaşmanızın şartlarına, süresi dolunca ya kadar uyun...”⁷

Va'di yerine getirmek, dinî, imanî ve ahlakî bir yükümlülüktür. Eğer va'd etmenin imanı, ahlakla ve dinle alakası olmasaydı, Hz. Peygamber (s.a.v) münâfıkların özelliklerini sayarken "Onlar va'dinden döner." buyurur muydu? Hadisin tamamı şöyledir: "Münâfığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler. Söz verince sözünde durmaz. Kendisine bir şey emânet edilince hiyânet eder."⁸ Hadisin bir başka rivayetinin

söz kişiye dünyada ve âhirette sorumluluk yükler."¹⁰ Sözünün eri olanlar nezdinde de "söz namustur" anlayışı yerleşmiştir. Bu, aslında ilgili âyet ve hadislerin bir özetidir.

Davranışlarıyla ve sözleriyle bize önderlik ve rehberlik eden Sevgili Peygamberimiz, va'dini yerine getirme noktasında da, topluma önderlik etmişti. En kritik meselelerde bile va'dini asla bozmadı. Mese-

mayanlar Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda hem bu sebeple hem de kul hakkını çiğnemeleri sebebiyle ilâhî cezaya mahkûm olurlar. Yüce Rabbimiz, "Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeyiniz, Allah katında büyük bir kusur ve kabâhattır."¹¹ âyetiyle bu hususa işaret eder. Hz. Peygamber (s.a.v) de: "Ahdini bozan herkes için kıyâmet günü bir bayrak dikilip bu falanın vefâsızlık alâmetidir diye ilân olunacaktır"¹² buyurur. Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.v), Allah'a verdiği sözü tutup ahdine vefâlı olduğunu dua haline getirip hemen her gün tekrar etmiş ve şöyle buyurmuştur: "Allah'ım! Gücüm yettiği kadar ahdine ve va'dine sadâkat gösteriyorum."¹³

Müslümanlar olarak söz verme ve verdiği sözü yerine getirme noktasında çok iyi bir seviyede olup olmadığımız tartışılabilir. Bu vesile ile bir kez daha düşünüp bu erdeme ne kadar yakın veya uzak olduğumuzu kontrol edelim!

Dipnot

* Prof. Dr.

- 1 6/En'âm, 152; 16/Nahl, 91
- 2 48/Fetih, 10
- 3 2/Bakara, 40
- 4 2/Bakara, 177
- 5 23/Mü'minûn, 8
- 6 5/Mâide, 1
- 7 9/Tevbe, 4
- 8 Buhârî, İmân, 24
- 9 Müslim, İmân, 109-110
- 10 17/İsrâ, 34
- 11 61/Sâf, 2-3
- 12 Buhârî, Cizye, 22; Edeb, 99
- 13 Buhârî, Daavât, 16

"Müslümanlar, İslâmî prensiplere aykırı olmayan ve kendi irade ve rızalarıyla verdikleri her sözü ve va'di, hangi konuda ve kimler arasında olursa olsun yerine getirmek zorundadırlar.."

de bu sayılanların münâfiğa ait özellikler olduğu ve bunları Müslüman da yapsa yine münâfık sıfatı olduğu ifade edilirken şöyle denilmiştir: "Oruç tutsa, namaz kılsa, müslüman olduğunu söylese de."⁹

Demek ki, mü'minle münâfiğı ayıran temel noktalardan biri de, mü'minin sözünün sahibi olması, münâfiğın ise hiçbir mes'uliyet taşımadan sözünden dönmesidir. Münâfık mü'min gibi imanî bir sorumluluk taşımadığı için çok va'dde bulunur ve istediği zaman da döner. Ancak mü'min asla böyle bir davranış sergileyemez. O, ya söz vermez veya verdiği sözü mutlaka yerine getirir. Söz vermenin bir mes'uliyet taşıdığını ifade eden Rabbimiz şöyle buyurmuştur: "...çünkü verilen

la, diğer Müslümanların itirazına rağmen, müşriklerle yaptığı Hudeybiye Antlaşması'nın hükümlerine bağlı kalmak adına müşriklerden kaçarak kendisine sığınan Ebu Cendel adlı sahâbîyi müşriklere iâde etmişti.

Sonuç olarak imanlarının ve Müslüman kişiliğinin bir gereği olduğu için mü'minler, insanlarla bir arada yaşamının gereği olarak yaptıkları alım, satım, borçlanma, kira, şirket, hibe gibi işlemlere, diğer milletlerle yaptıkları antlaşmalara ve sözlü va'dlerine uymak mecburiyetindedirler. Sorumluluğunu unutarak verdiği sözde durmayan kimseler, hem dünyada hem de âhirette hesaba çekilirler. Her türlü söz ve antlaşma Allah adına verilmiş birer sözdür. Bunun için sözünde dur-